

Herlev
Kommune

Tilsynsrapport - Enghuset

Pædagogisk tilsyn i Herlev Kommune 2019

Center for Dagtilbud og Skole

Indhold

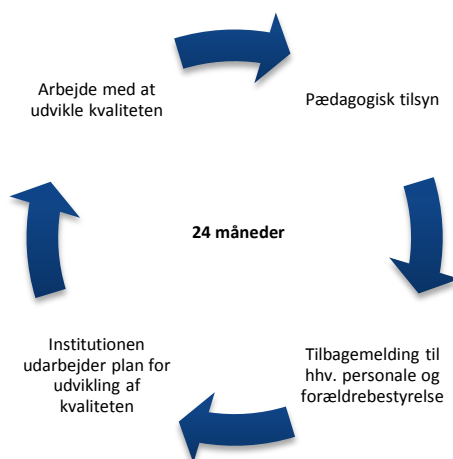
Om tilsynet	2
Enghuset - Tilsynsrapport	3
Pædagogiske tilsyn i Herlev Kommune 2019.....	3
1. Samlende konkluderende vurdering.....	3
2. Overordnet om den pædagogiske praksis.....	3
3. Tematikker.....	5
3.1 Børneperspektiv og medbestemmelse.....	5
3.2 Henvisende adfærd.....	6
3.3 Fysisk indretning.....	8

Om tilsynet

I det følgende beskrives proceduren for og formålet med de pædagogiske tilsyn i Herlev Kommunes dagtilbud.

Det pædagogiske tilsyn i Herlev Kommune har to formål: at være kontrolfunktion for at sikre, at kvaliteten i alle kommunens dagtilbud lever op til den ønskede standard samt at sikre, at den pædagogiske praksis løbende forbedres og udvikles.

De pædagogiske tilsyn i Herlev Kommune foretages i en cyklus på 24 måneder, der fremgår af nedenstående model.

Arbejdet med pædagogiske tilsyn i Herlev Kommune, er en del af en praksis, hvor der drøftes og reflekteres over, hvordan kvaliteten i Herlev Kommunes dagtilbud forbedres og udvikles.

Tilsynene foretages af en af kommunens konsulenter, der bruger en hel dag i hver af kommunens daginstitutioner. Sammen med daginstitutionens leder og en pædagog observeres praksis som scores i KIDS – et kriteriebaseret værktøj, beregnet til at vurdere kvaliteten i danske dagtilbud. Tilsynsrapporterne skrives på baggrund af observationerne, scoringerne i KIDS samt en faglig dialog mellem konsulenten, dagtilbudslederen og en pædagog.

På baggrund af disse data vurderes institutionens kvalitet og den placeres i en af tre kategorier: vedligeholdelse af indsats/tilpasning af indsats eller behov for ny/ændret indsats.

I tilsynsrapporten fremhæves to til fire udviklingspunkter, som det anbefales at daginstitutionen arbejder med i forhold til at forbedre kvaliteten af den pædagogiske praksis. Dermed giver tilsynsrapporten et kvalificeret billede af kvaliteten i daginstitutionen og fungerer som et arbejdsredskab for leder og personale til at udvikle og forbedre kvaliteten af den pædagogiske praksis.

Efter tilsynet udarbejder daginstitutionen en plan for det fremadrettede arbejde med de udviklingspunkter, der fremhæves i tilsynsrapporten.

Dette knyttes til den styrkede pædagogiske læreplan således, at der skabes sammenhæng mellem arbejdet med at udvikle praksis i forhold til læreplanen og tilsynet.

Enghuset – Tilsynsrapport

Pædagogiske tilsyn i Herlev Kommune 2019

Anmeldt tilsynsbesøg og faglig dialog d. 28. marts 2019.

Tilsynet er foretaget af en konsulent fra Center for Dagtilbud og Skole. Daginstitutionens leder og et fagligt fyrtårn (pædagog) deltog i observationerne og i den efterfølgende faglige dialog.

Tilsynet er foretaget på en vilkårlig dag i institutionen og baseres på observationer og scoret i KIDS-onlinescoring. Observationerne er foretaget på institutionens stuer samt på legepladsen.

1. Samlende konkluderende vurdering

Ud af kategorierne "Behov for ny/ændret indsats, tilpasning af indsats og vedligeholdelse af indsats" placeres Enghuset i kategorien "tilpasning af indsats". Det vurderes, at der i Enghuset er en pædagogisk kvalitet der hverken er høj eller kritisabel, men at der er behov for en tilpasning af indsatsen.

Det anbefales, at der i Enghuset arbejdes med at skabe en større sammenhæng i pædagogikken så der gennemgående i institutionen kan observeres et børneperspektiv fra personalets side af. Desuden anbefales det, at man i Enghuset arbejder med at henvise børnene til en ønsket adfærd, frem for at irettesætte, regulere eller skælde ud.

Det anbefales yderligere, at der i Enghuset arbejdes med at indrette ud fra et børneperspektiv med tydelige afgrænsninger og legeområder.

De følgende tre fokusområder skal der arbejdes med i Enghuset for at skabe udvikling i den pædagogiske praksis:

- Børneperspektiv og medbestemmelse
- Henvise adfærd
- Fysisk indretning.

2. Overordnet om den pædagogiske praksis

Tilsynet i Enghuset viser en institution, hvor der eksisterer en varieret kvalitet i den pædagogiske praksis. Der ses både forskelle i forhold til den fysiske indretning og børnenes muligheder for at tilgå legetøj og -sager, men også i den pædagogiske tilgang i forhold til irettesættelser og en inddragelse af børneperspektivet.

Fokus med det pædagogiske tilsyn er at vurdere den pædagogiske kvalitet i børnenes lærings- og udviklingsmuligheder i det pædagogiske miljø i daginstitutionen. Derfor er observationerne foretaget ud fra det kriteriebaserede observationsmateriale KIDS, som bruges til at vurdere børnenes betingelser for læring og udvikling. De parametre, hvorpå kvaliteten vurderes, er bestemt i KIDS, og den endelige vurdering hviler både på det, som kunne iagttages og på det, som ikke kunne iagttages på dagen for tilsynet. Dette leder frem til en kvalitetsprofil, inddelt i ni parametre. Scoringen fra tilsynsdagen fremgår i tabellens højre side:

	Lavest mulige score	Højest mulige score	Score	%
1. Fysiske omgivelser	21	105	65	61,9
2. Relationer	17	85	52	61,2
3. Leg og aktivitet	16	80	43	53,8
4. Socio-emotionel udvikling	10	50	32	64
5. Deltagelse og indflydelse	8	40	25	62,5
6. Kritisk tænkning og erfaringsdannelse	10	50	31	62
7. Selvudvikling	5	25	13	52
8. Sprog og kommunikation	9	45	23	51,1
9. Opmærksomhed	9	45	24	53,3
I alt	105	525	308	

Profilen er et udtryk for den pædagogiske kvalitet i Enghuset. Inden for hvert parameter er en række udsagn med handlinger, der scores fra 1 til 5, og hvor en høj score er udtryk for høj kvalitet inden for hvert parameter.

I Enghuset er den samlede score på 308 ud af de i alt 525, som er den højeste score.

Dette er en middel score, hvor scoringerne i alle kategorier er forholdsvis jævnt fordelt.

KIDS-profilen er et udtryk for, at kvaliteten af læringsmiljøet i Enghuset samlet set ikke kan karakteriseres som værende kritisabel, men heller ikke høj, og at der derfor er behov for at arbejde med læringsmiljøet for at forbedre den pædagogiske kvalitet i institutionen.

Enghuset er en institution, der løbende har arbejdet med at forbedre kvaliteten af den pædagogiske praksis. Institutionen har formået at forbedre læringsmiljøet, men som observationerne på tilsynsdagen viser, er der et yderligere behov for at løfte kvaliteten af den pædagogiske praksis.

Observationerne viser specielt et behov for, at der i Enghuset arbejdes med, at personalet arbejder med fokus på børneperspektiv.

Derfor er det en opgave for lederen at skabe rum til refleksion og udvikling i personalegruppen således, at der på et senere tidspunkt kan observeres et styrket børneperspektiv i institutionen.

3. Tematikker

I dette afsnit uddybes de tre fokusområder, som forvaltningen på baggrund af observationen og den faglige dialog anbefaler, at Enghuset skal arbejde med for at skabe udvikling i den pædagogiske praksis.

3.1 Børneperspektiv og medbestemmelse

Det første fokusområde, hvor Enghuset skal forbedre den pædagogiske kvalitet er i forhold til personalets evner til at indtage et børneperspektiv samt at inddrage og give børnene medbestemmelse i deres dagligdag i institutionen.

I nedenstående tabel kan aflæses tre scoringer fra KIDS-materialet, hvor det ses, hvordan konsulenten og lederen har scoret i forhold til: samspillet mellem pædagogerne og børnene, om pædagogernes engagement og kommunikation er rettet mod børnene snarere end de voksne samt i forhold til børnenes indflydelse på aktiviteter.

2.3. Samspillet mellem pædagogerne og børnene

Pædagogerne taler med børnene om deres oplevelser og ideer. Samværet bærer præg af interesse for børnene.

Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

2.16. Kommunikation

Pædagogens engagement og kommunikation er rettet mod børnene snarere end de voksne.

Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

3.14. Indflydelse på aktiviteter

Pædagogen indretter og forandrer aktiviteten i forhold til børnenes engagement og motivation.

Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

Observationerne af praksis i Enghuset viste flere situationer, hvor børn udviste en adfærd, der ikke blev mødt af personalet.

Blandt andet blev der observeret børn, der legede meget længe uden de voksne støttede op om eller deltog i legen. På en stue, hvor der kun var få børn tilstede på grund af sygdom, sås to børn lege og af og til søge bekræftelse eller opmærksomhed fra voksne. Observationen viste, at de legede i omkring 20 minutter, uden det ene barn havde kontakt med en voksen, trods gentagne forsøg fra barnets side af.

Observationerne viste desuden flere situationer med børn, der græd i længere perioder (over fem minutter), uden de blev mødt med forståelse og medfølelse af de voksne, men i stedet med afvisninger eller negligering af deres ked af det-hed. Dette blev specielt observeret på legepladsen. Ydermere viste observationerne i Enghuset børn, der behøvede og søgte hjælp til at komme ind i en leg, uden at blive mødt eller hjulpet af personalet.

I forhold til aktiviteter, viste observationen af praksis i Enghuset, aktiviteter der blev gennemført, uden tilpasning, til trods for en stor gruppe af børn mistede engagementet og koncentrationen undervejs.

Dette viser et behov for at arbejde med personalets evne til at indtage et børneperspektiv, gå ind i børnenes optagethed, imødekomme børnene, forandre og indrette aktiviteter ud fra et børneperspektiv samt spejle børnene i deres oplevelser.

Derfor anbefales det, at der i Enghuset arbejdes med, at personalet bliver opmærksomme på børneperspektivet og tænker det ind i både planlægning af aktiviteter, men specielt også i den daglige pædagogiske tilgang til børnene.

Der kan arbejdes med spørgsmål som:

Hvad er barnet er optaget af? Hvad er barnet i gang med at lære/undersøge?

Hvad er vigtigt for en voksen i denne situation – hvad er vigtigt for et barn?

Hvad prøver barnet på?

Specielt skal der arbejdes med at indtage et børneperspektiv, når børn er kede af det.

Her skal personalet arbejde med, at reflektere over hvilke oplevelser og følelser der er i barnet, og hvordan de på en hensigtsmæssig måde hjælper barnet videre til en anden tilstand, uden at negligere den oplevelse og de følelser barnet har.

Udover dette, kan der arbejdes med en refleksion over, hvordan de voksne i dagligdagen og i voksenstyrede aktiviteter sikrer at inddrage børnene og give dem medbestemmelse, så de oplever at have betydning for fællesskabet og får en oplevelse med demokrati.

Arbejdet med fokusområderne skal knyttes til Enghusets arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan. I forhold til dette fokusområde anbefales det at knytte udviklingsarbejdet i institutionen til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaerne *Barnesyn* og *Dannelse og børneperspektiv*. Ifølge Børne og Socialministeriets skriv om rammer og indhold af den styrkede pædagogiske læreplan, er daginstitutionerne forpligtede til: At give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver. Læringsmiljøer hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, der skal værne om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst. Samtidig er en pointe i materialet, at barndommen har værdi i sig selv. Derfor giver det mening at knytte arbejdet med dette tema til de to ovennævnte dele af det fælles pædagogiske grundlag. Gennem et fokus på børneliv som en værdifuld størrelse samt et fokus på børneperspektiv i det pædagogiske læringsmiljø, vil personalet være med til at give børnene muligheder for at opleve sig selv som betydningsfulde individer med ret til egne oplevelser og følelser.

3.2 Henvisende adfærd

Andet fokusområde observationerne af praksis viser, at Enghuset skal arbejde på i forhold til at forbedre kvaliteten i den pædagogiske praksis, er arbejdet med henvisende adfærd frem for irettesættelser.

I nedenstående tabel kan aflæses to scoringer fra KIDS-materialet, hvor det ses, hvorledes konsulent og lederen har scoret i forhold til om pædagogerne hjælper børnene med at blive inddraget i leg, samt om barnets perspektiv underkendes.

2.4. Pædagogens hjælp til inddragelse

Pædagogen hjælper de børn, der sidder passivt, de børn, der går formålsløst rundt og/eller de børn, der forstyrrer legen for andre, med at blive involveret i leg eller konstruktiv aktivitet.

Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

2.8. Underkendelse af barnets perspektiv

Barnets perspektiv underkendes. Den voksne reagerer med regulering og/eller irettesættelse.

Konsulent	Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
Leder	Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)

Observationerne af praksis i Enghuset viste, at der var flere tilfælde af irettesættende adfærd fra de voksnes side af. Ofte skete dette uden irettesættelserne blev fulgt op af henvisninger om ønsket adfærd.

Ydermere viser observationer at børn, der ikke selv kunne formå at komme i leg med andre eller alene, i flere tilfælde ikke blev henvist og hjulpet til leg.

Når børn bliver irettesat, sker der i praksis det, at de voksne 'lukker en dør for dem' ved at begrænse deres handlen. Derfor er det vigtigt, at der i Enghuset arbejdes med, at de voksne viser børnene, hvad de gerne må, i stedet for den uønskede adfærd. På den måde giver personalet børnene muligheder for at lære og udvikle sig.

Dette fokusområde hænger sammen med ovenstående fokus på, at de voksne skal inddrage et børneperspektiv. Når personalet inddrager børneperspektivet i dagligdagen, kan det blive muligt at se børnenes intentioner, frem for det de gør forkert. Dermed bliver det muligt for de voksne at henvise børnene til en adfærd, der kan understøtte deres intentioner, frem for at gøre noget forkert, der bliver irettesat.

Derfor anbefales det, at der i Enghuset arbejdes med, at personalet bliver opmærksomme på at henvise frem for at irettesætte.

Der kan arbejdes med de samme spørgsmål som i ovenstående tema, for at blive klar over barnets perspektiv i situationer, hvor der er behov for en anden adfærd end den barnet udviser. I situationer, hvor der er behov for, at børn gør noget andet end det de er i gang med, kan personalet stille sig selv følgende spørgsmål:

Hvad prøver barnet på?

Hvad er barnet optaget af?

Hvad er barnet i gang med at lære/undersøge?

Hvad er vigtigt for en voksen i denne situation – hvad er vigtigt for et barn?

Udover dette kan der i Enghuset arbejdes med en opmærksomhed på, hvad en uønsket adfærd er og hvordan personalet kan give børnene nye handle- og deltagelsesmuligheder gennem henvisninger.

Arbejdet med fokusområderne skal knyttes til Enghusets arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan. I forhold til dette fokusområde anbefales det at knytte udviklingsarbejdet i institutionen

til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaet *Pædagogisk læringsmiljø*. Det pædagogiske læringsmiljø skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Gennem henvisninger frem for irettesættelser og skæld ud, giver personalet børnene muligheder for at udvikles og lære gennem hele dagen i Enghuset.

3.3 Fysisk indretning

Sidste fokusområde, som observationerne af praksis viser, at Enghuset skal arbejde med i forhold til at forbedre kvaliteten i den pædagogiske praksis, er i forhold til den fysiske indretning af stuerne.

I nedenstående tabel kan aflæses to scoringer fra KIDS-materialet, hvor det ses, hvordan konsulent og lederen har scoret i forhold til, om der er opdelt med rum i rummet og i forhold til om rummene og aktiviteterne er tydelige for børnene.

1.1. Fysiske omgivelser: rum i rummet					
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.					
	Rummet er ikke opdelt ud over med borde og stole. Der er legetøj og materialer i reoler ved væggene.	Der er nogle enkelte muligheder for, at børnene og de voksne kan fordele sig og danne rum i rummet for samvær og aktiviteter, f.eks. opdelt med reoler eller andre rumdelere.	Der er enten rum, børnene kan fordele sig i, eller rummet er inddelt, så det giver mulighed for en god fordeling af børn og voksne i forhold til antallet af børn.		
Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

1.7. Fysiske omgivelser: aktiviteter og tydelighed					
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.					
	Rummene er indrettet, så det er utydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er enkelte steder, hvor det er tydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er tydelighed i rummene, så børnene ved, hvad de må og kan. F.eks. „her er man stille“, „her læser man“, „her kan man være mere fysisk aktiv“.		
Konsulent	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
Leder	Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)

Overordnet set viste observationen, at indretningen var mangelfuld og med lav tilgængelighed for børnene med enkelte undtagelser.

På nogen af stuerne var rummet kun opdelt af borde og stole, med ingen eller meget få muligheder for, at børnene kunne trække sig eller lege uforstyrret.

Samtidig viste observationen, at der flere steder, hvor det var utydeligt, hvad områderne kan/må benyttes til. Eksempelvis, om en madras i et hjørne er et sted man må lege vildt og slå kolbøtter, eller om det er et sted, man skal sidde stille og læse i bog.

Når rummene er mangelfuldt og utydeligt indrettet, begrænses børnenes muligheder for på eget initiativ og selvstændigt at skabe lege, og gøre 'det rigtige' i lokalerne. Ved at skabe en tydelig indretning, med opdeling af rummene og en høj grad af tilgængelige materialer, får børnene

muligheder for at kunne læse rummene, vide hvad de må hvor, hvilken adfærd der er ønsket hvor, samt få mulighed for at følge deres egne ideer og initiativer.

Derfor anbefales det, at der i Enghuset arbejdes med, at indretningen af institutionen – både de enkelte stuer, men også institutionen som helhed.

Det anbefales, at der i institutionen ses på de fysiske rammer med et børneperspektiv og at personalet forsøger at indrette rammerne herefter.

Desuden kan der i personalegruppen arbejdes med en opmærksomhed på, hvilke muligheder eller begrænsninger indretning og tilgængelighed er med til at skabe i forhold til børnenes muligheder for at trives, udvikles, lære og dannes.

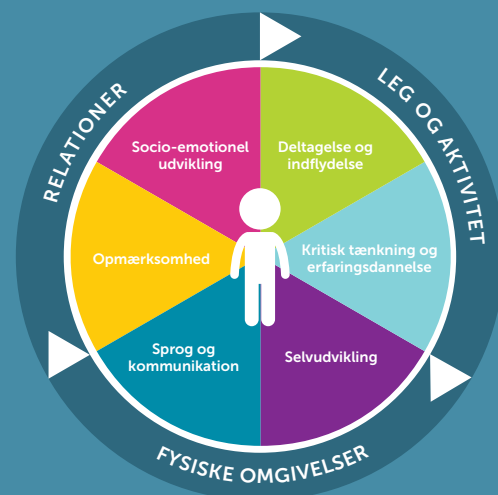
Arbejdet med fokusområderne skal knyttes til Enghusets arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan. I forhold til dette fokusområde anbefales det at knytte udviklingsarbejdet i institutionen til kravet i Dagtilbudslovens § 8 stk. 7, om arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Desuden kan udviklingsarbejdet knyttes til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaet *Leg*. Der står i ramme og indholdsbeskrivelsen, at børnenes spontane og selvorganiserede leg både skal anerkendes og respekteres, og at der i den pædagogiske praksis skal gives betydelig plads til denne i hverdagen.

Når personalet har et fokus på børneperspektiver i forhold til den fysiske indretning, tydelighed og tilgængelighed for børnene, kan der skabes bedre lærings-, trivsels-, dannelses- og udviklingsmuligheder for børnene.

KIDS

KVALITETSUDVIKLING I DAGINSTITUTIONER

INDIVIDUEL RAPPORT

UNDERSØGELSE: Enghuset Tilsynsrapport 2019

INSTITUTION: Herlev kommune - Center for skole og dagtilbud

INSTITUTIONSTYPE: Aldersintegreret 0-6 år

INFORMANT:

RAPPORT UDSKREVET: 21-06-2019

Denne rapport indeholder:

- Opgørelsesskema
- Vurdering af de 9 områder
- Vurderingsark

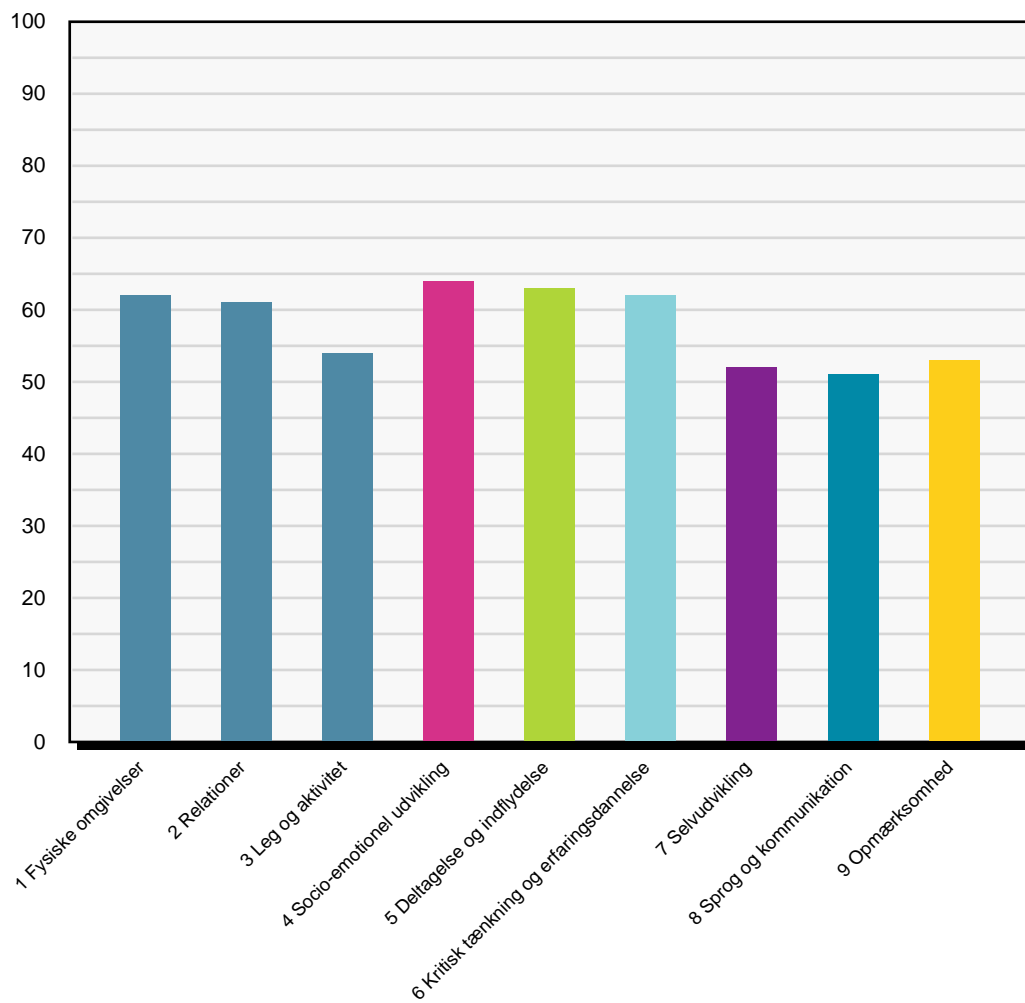
Ud fra de forskellige oversigter kan du se, på hvilke områder der er scoret hhv. højt eller lavt i forhold til lavest og højest mulige score og derefter gå tilbage til enkelte områder og se, ved hvilke items der er scoret højt og lavt. På den måde kan spørgsmålene bruges som refleksionsspørgsmål, der kan pege fremad i arbejdet med at forbedre kvaliteten i daginstitutionen. I bogen *KIDS – kvalitetsudvikling i daginstitutioner* kan du få mere baggrundsviden, læse mere om de forskellige områder og se litteraturlisten, der kan være nyttig i det videre arbejde.

Opgørelsesskema

	Lavest mulige score	Højest mulige score	Score	%
1. Fysiske omgivelser	21	105	65	61,9
2. Relationer	17	85	52	61,2
3. Leg og aktivitet	16	80	43	53,8
4. Socio-emotionel udvikling	10	50	32	64
5. Deltagelse og indflydelse	8	40	25	62,5
6. Kritisk tænkning og erfaringsdannelse	10	50	31	62
7. Selvudvikling	5	25	13	52
8. Sprog og kommunikation	9	45	23	51,1
9. Opmærksomhed	9	45	24	53,3
Ialt	105	525	308	

Vurdering af de 9 områder

% af maximal score

Vurderingsark

FYSISKE OMGIVELSER

1.1. Fysiske omgivelser: rum i rummet Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.				
Rummet er ikke opdelt ud over med borde og stole. Der er legetøj og materialer i reoler ved væggene.	Der er nogle enkelte muligheder for, at børnene og de voksne kan fordele sig og danne rum i rummet for samvær og aktiviteter, f.eks. opdelt med reoler eller andre rumdelere.	Der er enten rum, børnene kan fordele sig i, eller rummet er inddelt, så det giver mulighed for en god fordeling af børn og voksne i forhold til antallet af børn.		
1	2	3	4	5

1.2. Fysiske omgivelser: områder for aktiviteter i høj og lav skala Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.				
Der er ikke områder, hvor børnene kan være aktive, og samtidig områder, hvor børnene kan være i ro.	Der er enkelte steder, hvor børnene kan være i aktivitet, eller områder, hvor børnene kan finde ro.	Der er en balance mellem steder, hvor der sker mange ting, og steder, hvor børnene kan være i fred og finde ro.		
1	2	3	4	5

1.3. Fysiske omgivelser: forstyrrelser Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.				
Det er ikke muligt at have aktiviteter, uden at de forstyrres af andres aktiviteter.	Der er nogle områder, hvor der er mulighed for at have aktiviteter, uden at de forstyrres af andre.	Der er mulighed for at have aktiviteter uden at blive forstyrret af andres aktiviteter.		
1	2	3	4	5

1.4. Fysiske omgivelser: tematiserede legeområder Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.				
Der er ikke tematiserede legeområder.	Der er nogle tematiserede legeområder (f.eks. dukkekrog, køkkenområde, konstruktionsområde).	Der er mange gode, afgrænsede og tematiserede legeområder, hvor børnene kan lege.		
1	2	3	4	5

1.5. Fysiske omgivelser: Understøtter rummet legen? Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.				
Der er ikke tilstrækkelige materialer/legetøj til rådighed for børnenes leg (her tænkes også på figurer og andet tilbehør til borge, skibe, dukkehuse osv. Der er borge, men ingen figurer osv.).	Der er nogle materialer til rådighed for børnene.	Der er tilstrækkeligt alders- og kønsrelevant legetøj og materialer til rådighed for alle børn.		
1	2	3	4	5

1.6. Fysiske omgivelser: tilgængelighed for børnene

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Meget legetøj og mange materialer er ikke i børnehøjde, så børnene selv kan tage det i anvendelse.	Nogle materialer (f.eks. legetøj, klodser, biler m.v.) er i børnehøjde. Andre materialer (f.eks. spil, puslespil, maling, farver m.v.) er udenfor børnenes rækkevidde, så børnene skal bede de voksne om dem.	Materialer og legetøj er tilgængelige for børnene, så de ikke behøver bede de voksne om dem.		
1	2	3	4	5

1.7. Fysiske omgivelser: aktiviteter og tydelighed

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Rummene er indrettet, så det er utydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er enkelte steder, hvor det er tydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er tydelighed i rummene, så børnene ved, hvad de må og kan. F.eks. „her er man stille“, „her læser man“, „her kan man være mere fysisk aktiv“.		
1	2	3	4	5

1.8. Fysiske omgivelser: Er rummene indbydende?

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er rodet og f.eks. stolet op og ikke klargjort til dagen.	Der er gjort klar til dagen, f.eks. stolet ned, men legetøj og materialer er ikke stillet indbydende op.	Der er gjort klar til dagen. Legetøj og materialer er stillet indbydende op, så børnene inspireres til lege og aktiviteter.		
1	2	3	4	5

1.9. Fysiske omgivelser: rum og æstetik

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Rummene virker nedslidte. Materialer og legetøj er triste og uindbydende.	Rummene er nogenlunde vedligeholdte. Der er nogle velholdte og intakte materialer og legetøj.	Rummene er indbydende og velholdte. Materialer og legetøj er velholdte og intakte.		
1	2	3	4	5

1.10. Fysiske omgivelser: værksteder

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ingen pædagogiske værksteder i institutionen. Når der skal være værkstedslignende aktiviteter, skal det planlægges.	Der er nogle pædagogiske værksteder i institutionen, f.eks. træværksted, maleværksted eller bageværksted, men der er kun adgang for børnene, når det er planlagt.	Institutionen råder over pædagogiske værksteder, der er åbne og tilgængelige.		
1	2	3	4	5

1.11. Fysiske omgivelser: antal børn i grupperum

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er mere end 24 børnehavebørn i grupperummet. Der er mere end 12 vuggestuebørn i grupperummet.	Der er mellem 20 og 24 børnehavebørn i grupperummet. Der er mellem 10 og 12 vuggestuebørn i grupperummet.	Der er under 20 børnehavebørn i grupperummet. Der er under 10 vuggestuebørn i grupperummet.
1	2	3

1.12. Fysiske omgivelser: mulighed for fysisk bevægelse – udendørs

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke mulighed for at søge hen til områder for både høj og lav fysisk aktivitet.	Der er få muligheder for at søge hen til områder for høj eller lav fysisk aktivitet.	Der er muligheder for at søge hen til områder for høj eller lav fysisk aktivitet.
1	2	3

1.13. Fysiske omgivelser: udendørs – legesteder

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke tilstrækkeligt med legesteder til rådighed i forhold til antallet af børn.	Der er nogle få gode legesteder, men ikke tilstrækkeligt til antallet af børn.	Der er tilstrækkeligt med gode legesteder til rådighed i forhold til antallet af børn.
1	2	3

1.14. Fysiske omgivelser: ude – områder for aktiviteter i høj og lav skala

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke områder, hvor børnene kan være aktive, og samtidig områder, hvor børnene kan være i ro.	Der er enkelte steder, hvor børnene kan være i aktivitet, eller områder, hvor børnene kan finde ro.	Der er en balance mellem steder, hvor der sker mange ting, og steder, hvor børnene kan være i fred og finde ro.
1	2	3

1.15. Fysiske omgivelser: ude – forstyrrelser

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Det er ikke muligt at have aktiviteter, uden at de forstyrres af andres aktiviteter.	Der er nogle steder, hvor der er mulighed for at have aktiviteter, uden at de forstyrres af andre.	Der er mulighed for at have aktiviteter uden at blive forstyrret af andres aktiviteter.
1	2	3

1.16. Fysiske omgivelser: ude – tematiserede legeområder

Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke tematiserede legeområder.	Der er nogle tematiserede legeområder (f.eks. cykel-/kørebane, sandkasselege, huse, legetårn).	Der er mange gode, afgrænsede og tematiserede legeområder, hvor børnene kan lege.
1	2	3

1.17. Fysiske omgivelser: grov- og finmotoriske aktiviteter
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke mulighed for både grov- og finmotoriske aktiviteter på legepladsen.	Legepladsen lægger overvejende vægt på grovmotoriske aktiviteter, men der er enkelte områder med finmotoriske aktivitetsmuligheder.	Legepladsen understøtter både grov- og finmotoriske aktiviteter.		
1	2	3	4	5

1.18. Fysiske omgivelser: ude – Understøtter rummet legen?
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Der er ikke tilstrækkelige materialer/legetøj til rådighed for børnenes leg (f.eks. spande, skovle og cykler, dukker, biler eller lignende).	Der er nogle materialer til rådighed for børnene.	Der er tilstrækkeligt aldersog kønsrelevant legetøj og materialer til rådighed for alle børn.		
1	2	3	4	5

1.19. Fysiske omgivelser: ude – tilgængelighed for børnene
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Meget legetøj og mange materialer er ikke tilgængelige for børnene, så de selv kan tage dem i anvendelse.	Nogle materialer (f.eks. sandkaseting, bolde, cykler m.v.) er tilgængelige for børnene. Andre materialer (f.eks. værktøj, maling, ler m.v.) er udenfor børnenes rækkevidde, så børnene skal bede de voksne om dem.	Materialer og legetøj er tilgængelige for børnene, så de ikke behøver bede de voksne om dem.		
1	2	3	4	5

1.20. Fysiske omgivelser: ude – aktiviteter og tydelighed
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Legepladsen er indrettet, så det er utydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er enkelte steder, hvor det er tydeligt for børnene, hvad de må og kan.	Der er tydelighed i legepladsen, så børnene ved, hvad de må og kan. F.eks. „her kan man spille bold“, „her kan man klatre, lege med dukker eller biler“, „her kan man cykle“.		
1	2	3	4	5

1.21. Det fysiske rum: ude – vuggestue og børnehave
Der er blevet graderet på skalaen mellem de tre udsagn.

Vuggestue og børnehaveråder ikke over hver sin legeplads.	Vuggestuebørn og børnehaveråder leger på samme legeplads, men med tydelig afgrænsning og aldersrelevant legetøj og legesteder.	Vuggestue og børnehaveråder over hver sin legeplads, der er indrettet aldersrelevant.		
1	2	3	4	5

RELATIONER

2.1. Samspil ved modtagelse eller afsked med børnene

Pædagogen retter sin opmærksomhed på børnene, hilser imødekommende på og anvender børnenes navne, hjælper børnene med at sige godmorgen/farvel og støtter børnene i en god overgang mellem hjem og daginstitution.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.2. Samspillet mellem pædagogerne og børnene

Pædagogerne er imødekommende og lydhøre overfor børnene.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.3. Samspillet mellem pædagogerne og børnene

Pædagogerne taler med børnene om deres oplevelser og ideer. Samværet bærer præg af interesse for børnene.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.4. Pædagogens hjælp til inddragelse

Pædagogen hjælper de børn, der sidder passivt, de børn, der går formålsløst rundt og/eller de børn, der forstyrrer legen for andre, med at blive involveret i leg eller konstruktiv aktivitet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.5. Konflikter

Pædagogerne hjælper børnene med at løse konflikter, hvis de ikke kan selv, ved at tale om, hvad der skete. Pædagogen lytter til børnenes oplevelser og medinddrager deres oplevelser i løsningen.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.6. Hjælp til at forstå og indgå i sociale samspil i stedet for at irettesætte og skælde ud

Pædagogen hjælper børnene i situationer, hvor de kommer til at handle impulsivt. Pædagogen hjælper børnene med at indgå i sociale samspil.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.7. De voksne møder barnet som individ

Der er tydeligt lagt vægt på, at de voksne kender hvert enkelt barn som en lille person og forholder sig til det enkelte barn. De voksne møder ikke det enkelte barn som blot en del af en gruppe.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.8. Underkendelse af barnets perspektiv

Barnets perspektiv underkendes. Den voksne reagerer med regulering og/eller irettesættelse.

Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.9. Barnets perspektiv underkendes

Barnets perspektiv underkendes. Den voksne reagerer med tvang eller skældud.

Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.10. Tilknytning og støtte

Pædagogen er til rådighed og tilbyder sin hjælp, når barnet er usikkert, bange eller ked af det.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.11. Pædagogens sensitivitet

Pædagogen er i sit samspil med barnet opmærksom overfor barnets kropslige og sproglige kommunikation omkring dets behov, dets oplevelser, og hvordan det har det.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.12. Bekræftelse

Pædagogen sætter ord på for at understøtte barnets oplevelse og undersøge, om hun har forstået korrekt, dvs. i overensstemmelse med barnets egen oplevelse.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.13. Pædagogens responsivitet

Den voksnes sprog og handling er tilpasset barnets udtryk. Pædagogens handling overfor barnet viser, at hun har forstået barnets perspektiv.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.14. Pædagogens opmærksomhed overfor alle børn

De voksne er opmærksomme overfor – og tager kontakt til – alle børn.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.15. Pædagogens opmærksomhed overfor alle børns deltagelse

Pædagogen er opmærksom på også at inddrage børn i udsatte positioner i fællesskabet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.16. Kommunikation

Pædagogens engagement og kommunikation er rettet mod børnene snarere end de voksne.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

2.17. Kommunikation

Pædagogen kommunikerer med børnene i overensstemmelse med børnenes alder og udviklingsmæssige forudsætninger.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

LEG OG AKTIVITET

3.1. Legeformer

Der er adgang til forskellige legeformer i institutionen: rolleleg, regelleg, konstruktionsleg og fysisk udfordrende leg.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.2. Mulighed for at fortsætte legen

Børnene har muligheder for at lade legetøjet blive stående, så de kan fortsætte legen senere eller den næste dag.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.3. Mulighed for længerevarende lege

Børnene har mulighed for længerevarende lege uden at blive afbrudt.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.4. Deltagelse i forskellige legeformer

Pædagogen er aktiv i forhold til at tilbyde børnene at deltage i forskellige legeformer.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.5. Intensitet og engagement i legen

Hvor ofte har børnene fordybet leg, der varer længere end 30 minutter for børnehavebørn og alderssvarende for vuggestuebørn?

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.6. Intensitet og engagement i legen

Hvor ofte tilbyder pædagogen barnet engagerede og længerevarende samspil om det fælles tredje?

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.7. Beskyttelse af legen

Pædagogen er opmærksom på at beskytte legen gennem at sørge for, at andre børn ikke bryder ind i legen (f.eks. fordi de gerne vil være med eller forstyrrer, driller eller løber tværs igennem legeområdet).

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.8. Facilitering af lege

Sætter pædagogen lege i gang i de forskellige legeområder?

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.9. Vokseninitierede aktiviteter

Pædagogerne tilbyder børnene forskelligartede aktiviteter.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

LEG OG AKTIVITET

3.10. Aldersrelevante aktiviteter

Er de vokseninitierede aktiviteter aldersrelevante?

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.11. Noget, der motiverer alle børn

Der er en stor bredde i tilbud til børnene, så alle børn kan finde aktiviteter, der motiverer dem.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.12. Aktiviteter og engagement

Børnene er engagerede og synes at opleve aktiviteter som meningsfulde.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.13. Opmærksomhed over for børnenes perspektiv i aktiviteter

Den voksne gennemfører aktiviteten som planlagt uafhængigt af børnenes perspektiv.

Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.14. Indflydelse på aktiviteter

Pædagogen indretter og forandrer aktiviteten i forhold til børnenes engagement og motivation.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.15. Indflydelse på aktiviteter

Det er muligt for børnene at vælge mellem at deltage i de vokseninitierede aktiviteter eller engagere sig i noget andet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

3.16. Opmærksomhed på børn i udsatte positioner

Den voksne er opmærksom på at inddrage børn i udsatte positioner i de vokseninitierede aktiviteter.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

Socio-emotionel udvikling

4.1. Trøst til barnet

Pædagogen hjælper barnet med at falde til ro, hvis barnet er ked af det eller ophidset.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.2. At rumme følelser

Pædagogen accepterer og rummer barnets følelser (at være sammen med barnet, mens barnet har følelsen, uden at ville ændre følelsen).

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.3. Hjælp til at styre vrede følelser

Pædagogen hjælper de børn, der ikke kan styre deres vrede, f.eks. gennem at passe på, at de ikke kommer til at slå andre eller ødelægge deres leg.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.4. Afledning af følelser

Den voksne har vanskeligt ved at rumme barnets følelser, og den voksne afleder derfor barnet fra sine følelser og oplevelser.

Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.5. Ord på følelser

Pædagogen viser, at hun har forstået barnets udtryk for følelser korrekt, det vil sige i overensstemmelse med barnets faktiske udtryk. Hun sætter ord på barnets følelser, bekræfter dets oplevelse og viser dermed, hvorvidt hun har forstået barnet korrekt.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.6. Ansigt-til-ansigt-kontakt

Når pædagogen kommunikerer med barnet, har hun ansigt-til-ansigt-kontakt med det enkelte barn om barnets og fælles oplevelser, indre tilstande og følelser.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.7. Fælles tredje

Pædagogen er tit sammen med barnet om det fælles tredje, fx legetøj eller andre ting. Hun deler oplevelserne med barnet, som får mulighed for at opdage, at ting kan føles og opleves på forskellig måde af forskellige personer.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

4.8. Mentalisering – mulighed for udvikling af empati

Pædagogen hjælper barnet til at være opmærksom på dets følelser, intentioner og udtryk ved at sætte ord og kropsligt udtryk på disse.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

4.9. Mentalisering – interpersonel

Pædagogen kommunikerer med børnene om, hvilke følelser, intentioner og udtryk mennesker kan have. Hun gør dermed børnene opmærksom på hinandens følelser, intentioner og handlinger.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

4.10. Mentalisering – inddragelse af børnene i det sociale fællesskab

Pædagogen er opmærksom på børnenes indbyrdes legerelationer og hjælper alle børnene med at blive inddraget i det sociale fællesskab.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

Deltagelse og indflydelse

5.1. Indflydelse i børneinitierede aktiviteter og leg Børnene har indflydelse på leg og selvvalgte aktiviteter.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.2. Indflydelse i børneinitierede aktiviteter og leg Børnene vælger selv, hvem de vil lege med.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.3. Pædagogens inddragelse af børnenes perspektiv

Pædagogen lader sig inspirere af børnenes bidrag, så barnet får mulighed for at opleve, at dets bidrag har betydning for fællesskabet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.4. Børnenes indflydelse på vokseninitierede aktiviteter

Pædagogen lytter til børnenes oplevelse i vokseninitierede aktiviteter og giver disse indflydelse på aktiviteten.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.5. Børnenes indflydelse på regler og rutiner

Børnene har indflydelse på rutiner og regler. De kan f.eks. spise, når de er sultne, eller kan, uden at blive irettesat, lave noget andet, hvis de ikke kan holde ud at sidde stille længere i en samling.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.6. Børnene bliver mødt som ligeværdige deltagere

Børnenes udsagn bliver lyttet til og taget alvorligt.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.7. Børnenes indflydelse i praksis

Børnenes udsagn har indflydelse under hensyntagen til barnets udvikling og alder.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

5.8. indflydelse på at være ude og inde

Børnene kan individuelt vælge, om de vil lege ude eller inde.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

Kritisk tænkning og erfaringsdannelse

6.1. Mulighed for kropslige erfaringer

Børnene har mulighed for at få sanse-handle-mæssige erfaringer med verden og bruge kroppen på mange måder.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.2. Mulighed for mange erfaringer

Der er mulighed for at få mange forskellige erfaringer i et stimulerende miljø. Der er f.eks. mange forskellige materialer, bøger, spil, og verdenskort, plakater med verdens dyr o.l. på væggene.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.3. Viden om verden

Der er mulighed for at få mange erfaringer med nærmiljøet og det omgivende samfund, f.eks. på ture ud af huset.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.4. Kulturelle udtryksformer og værdier

Der er mulighed for at få erfaring med forskellige kulturelle udtryk og værdier. Der er f.eks. mulighed for at møde forskellige kulturer og opleve, hvordan man kan forholde sig forskelligt til verden.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.5. Viden om verden

Der er mulighed for, at børnene kan bringe deres viden og erfaringer om verden udenfor institutionen med sig ind i daginstitutionen, f.eks. oplevelser på sommerferier o.l.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.6. Kommunikation om verden

Den voksne kommunikerer med børnene om deres oplevelser og erfaringer med verden.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.7. Kulturelle genrer

Børnene har mulighed for at få kendskab til forskellige genrer inden for f.eks. litteratur, sang, musik, teater, billedkunst, design, arkitektur og IT.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.8. Børnene som aktive kulturskabere

Der gives rum til børnenes egne kulturelle udtryksformer og aktiviteter både kropsligt, sprogligt og materielt, f.eks. børnerim og remser, udvikling af lege og eksperimenter med forskellige materialer.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.9. Natur og naturfænomener

Børnene har mulighed for at få erfaringer med naturen og naturfænomener.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

6.10. Kritisk tænkning

Børnene opfordres til at udtrykke deres synspunkter, så de kan danne deres egen mening og opleve, at ting kan gøres på forskellige måder, og at man kan opleve på forskellig måde.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

Selvudvikling

7.1. Barnets fornemmelse af kerneselv (kerneselv = barnets oplevelse af sig selv som udgangspunkt for oplevelse og handling)

Pædagogen tilbyder barnet et intenst ansigt-til-ansigt-samspil, afpasset i forhold til barnet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

7.2. Affektiv afstemning (affektiv afstemning = at stemme sig af følelsesmæssigt i forhold til barnet, men være i stand til at skelne mellem egen og barnets følelser og oplevelser)

Pædagogen indlever sig i barnets følelser og oplevelser

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

7.3. Barnets fornemmelse af det verbale selv (det verbale selv = at knytte ord til barnets oplevelse af sig selv som person)

Pædagogen er sammen med barnet om at udtrykke i ord det, som barnet mærker og oplever.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

7.4. Barnets fornemmelse af det narrative selv (det narrative selv = oplevelsen, barnet får af sig selv gennem de historier, der fortælles om barnet)

Pædagogen interagerer med barnet om at fortælle historier om dets eget liv på en positiv måde.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

7.5. Pædagogen spejler barnet positivt, så barnet kan se sig selv som en positiv person i den voksnes mimik, gestus, sprog og kropsholdning.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Oftede (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	------------	------------------

Sprog og kommunikation

8.1. Støj

Der er gode betingelser for kommunikation, en god fordeling af voksne og børn og et lavt støjniveau.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.2. Børnene opfordres til dialog

De voksne opfordrer børnene til dialog.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.3. Dialoger over flere led

Der er dialog og samtaler mellem børnene og de voksne, hvor samtalen „har flere led“, altså hvor der bliver stillet flere spørgsmål og givet flere svar både fra den voksne og barnet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.4. Kommunikation

Dialogen mellem børn og voksne er ligeværdig (det vil sige, at barnets synspunkter også vægtes), og barnet er engageret.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.5. Kommunikation

Dialogen mellem børn og voksne er præget af, at den voksne er belærende.

Sjældent (5)	Af og til (4)	Jævnligt (3)	Ofte (2)	Næsten altid (1)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.6. Sprogleg

Der lægges vægt på i den daglige praksis, at der leges med sprog, gennem f.eks. rim, remser, sprogleg og sprogjolleri eller sang og sanglege eller læsning, hvor den voksne og børnene deler deres oplevelser med bogen.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.7. Sprogstimulerende materialer

Der er et rigt og varieret udvalg af velholdte spil og sprogstimulerende materialer.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.8. Materialer til sproglæring

Der er indrettet med vægt på sprogstimulering og med henblik på muligheder for samtaler gennem meningsfulde dialoger i lege og aktiviteter (f.eks. læsekrog).

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

8.9. Aktiviteter og kommunikation

Personalet iværksætter aktiviteter, der motiverer børnene og giver anledning til kommunikation og kontakt.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

Opmærksomhed

9.1. Enkeltvis, par, grupper

Børn og voksne er sammen i fordybelse – både enkeltvis, i par og i grupper, efter behov.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.2. Ratio

Der er i gennemsnit tre et halvt barn pr. voksen i vuggestuen og i gennemsnit syv børn pr. voksen i børnehaven.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.3. Fordybet længerevarende fokuseret opmærksomhed og turtagning i ansigt-tilansigt-kontakten

Der er længerevarende fokuseret opmærksomhed mellem den voksne og barnet i ansigt-tilansigt-kontakt. Den voksne er opmærksom over for barnets udspil til kontakt. Den voksne tilbyder selv barnet kontakt og respekterer, når barnet vender ansigtet væk.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.4. Fordybet fokuseret opmærksomhed voksne-børn imellem i længere tid

Der er fordybet fokuseret opmærksomhed mellem den voksne og barnet i samtaler og aktiviteter. Det er muligt at se på fokus og rettet, at børn og voksne er engageret i det samme fælles tredje i længere tid.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.5. Børnenes muligheder for fordybet fælles opmærksomhed i længere tid

Der er aldersrelevant vedvarende fokuseret opmærksomhed mellem børnene i den gode leg eller i aktiviteter.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.6. Skabt mulighed til at være sammen, til at være

Der er plads i den pædagogiske praksis til, at de enkelte børn har mulighed for at lave noget sammen med andre og også lave noget for sig selv i fred for andre.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.7. Imødekommenhed

De voksne er imødekommende over for børnenes initiativer og følger deres engagement.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.8. Fastholdt opmærksomhed

De voksne motiverer/guider børn, der har vanskeligt ved at fastholde opmærksomheden og flagrer fra det ene til det andet.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------

9.9. Fastholdt opmærksomhed og leg

De voksne hjælper og guider de børn, der har vanskeligt ved at fastholde opmærksomheden i leg og samvær med de andre børn.

Sjældent (1)	Af og til (2)	Jævnligt (3)	Ofte (4)	Næsten altid (5)
--------------	---------------	--------------	----------	------------------